

**PARADOKSY
IDEI
REPREZENTACJI
POLITYCZNEJ**

Seria „Archiwum Warszawskiej Szkoły Historii Idei. Studia” jest wyrazem uznania dla polskich uczonych, którzy w nie-sprzyjających warunkach uprawiali humanistykę na najwyższym światowym poziomie. Właściwie nie zostawili po sobie uczniów, nie uważali się za twórców szkoły. Historia PRL brutalnie wkroczyła w historię nauki, rok 1968 stał się jej niechlubną cezurą.

Mimo to, ze względu na szeroki zakres zainteresowań, metodologiczną otwartość, a także wagę podejmowanej tematyki, przedstawiciele Warszawskiej Szkoły Historii Idei mogą patronować rozwojowi dyscypliny, którą przed laty z takim powodzeniem tworzyli. Już od dawna działają bowiem w Polsce filozofowie, socjologowie czy historycy określający się jako historycy idei, choć sama historia idei jest nadal tą dziedziną humanistyki, która z racji swej interdyscyplinarności nie ma ustalonego miejsca w świecie akademickim.

ANDRZEJ WAŚKIEWICZ

PARADOKSY
IDEI
REPREZENTACJI
POLITYCZNEJ

Wydawnictwo Naukowe **SCHOLAR**
Warszawa 2012

Seria: Archiwum Warszawskiej Szkoły Historii Idei. Studia

Recenzent: *prof. dr hab. Marcin Król*

Redakcja i korekta: *Małgorzata Bigaj*

Projekt okładki: *Andrzej Łubniewski*

Copyright © by Wydawnictwo Naukowe Scholar, Warszawa 2012

ISBN 978-83-7383-591-7

Publikacja dofinansowana przez Instytut Socjologii Uniwersytetu Warszawskiego

Praca naukowa finansowana ze środków na naukę
w latach 2010–2012 jako projekt badawczy N N 116 299938

Projekt okładki finansowany w ramach programu Ministra Nauki
i Szkolnictwa Wyższego pod nazwą Narodowy Program Rozwoju
Humanistyki w latach 2012–2016

**NARODOWY PROGRAM
ROZWOJU HUMANISTYKI**

Wydawnictwo Naukowe Scholar Spółka z o.o.
ul. Krakowskie Przedmieście 62, 00-322 Warszawa
tel./fax 22 826 59 21, 22 828 95 63, 22 828 93 91
dział handlowy: jak wyżej, w. 105, 108
e-mail: info@scholar.com.pl
www.scholar.com.pl

Wydanie pierwsze
Skład i łamanie: WN Scholar (*Jerzy Łazarski*)
Druk i oprawa: Read Me

Spis treści

Podziękowania	7
Wstęp: reprezentacja na drodze demokratyzacji demokracji	9
Reprezentacja i legitymizacja władzy	19
Dziedzictwo Arystotelesa	19
Władza w służbie najwyższego szczęścia: <i>O królowaniu</i> św. Tomasza z Akwinu	26
Władza w służbie jedności rodzaju ludzkiego: <i>Monarchia</i> Dante Alighieri	33
Władza z woli Boga i ludu: <i>Obrońca pokoju</i> Marsyliusza z Padwy	40
Reprezentacja od góry – reprezentacja od dołu: dwa źródła legitymizacji władzy świeckiej	60
Reprezentacja i suwerenność władzy	65
Władza suwerenna, czyli nieograniczona	65
Władza suwerenna przeciw reprezentacji: <i>Sześć ksiąg o rzeczpospolitej</i> Jeana Bodina	67
Władza suwerenna dzięki reprezentacji: <i>Lewiatan</i> Thomasa Hobbesa	79
Reprezentacja: suwerenna władza nad mocodawcą	105
Reprezentacja i ograniczenie władzy	113
Ograniczenie władzy, czyli bezpieczeństwo rządzonych ..	113
Władza reprezentacyjna społeczeństwa politycznego: <i>Drugi traktat o rządzie</i> Johna Locke'a	116
Władza przeciw władzy – stronnictwo przeciw stronnictwu: <i>O duchu</i> praw Monteskiusza	141
Równowaga interesów i naturalna elita: <i>Eseje polityczne</i> <i>federalistów</i>	151
Reprezentacja i władza ograniczona: instynkty i instytucje	156

Reprezentacja i dobro wspólne	163
Dobro wspólne i procedury jego ustalania	163
Deliberacja reprezentantów narodu: <i>Wystąpienie do wyborców</i> <i>Bristolu</i> Edmunda Burke’a	167
Sejm walny, czyli zgromadzenie odpowiedzialnych delegatów: <i>Uwagi o rządzie polskim</i> Jeana-Jacques’a Rousseau	178
Rządy intelektualnej elity w ciele przedstawicielskim: <i>O rządzie reprezentatywnym</i> Johna Stuarta Milla	190
Władza reprezentacyjna: reprezentatywne ciało przedstawicielskie i deliberująca elita	206
 Reprezentacja i zróżnicowanie społeczne	 213
Zróżnicowanie społeczne jako problem instytucji politycznych	213
Reprezentacja reprezentatywnego interesu: <i>Esej o rządzie</i> Jamesa Milla	217
Funkcjonalna reprezentacja stowarzyszeń: <i>Teoria społeczna</i> George’a Douglasa Howarda Cole’a	223
Reprezentacja społeczeństwa obywatelskiego: <i>O demokracji</i> <i>w Ameryce</i> Alexis de Tocqueville’a	231
Zróżnicowane społeczeństwo i zróżnicowanie władzy reprezentacyjnej	253
 Zakończenie: przyczynek do normatywnej teorii reprezentacji	 259
Reprezentacja jako pojęcie łączące normatywną i opisową teorię demokracji	259
Realistyczna teoria reprezentacji a „inna” teoria demokracji Josepha Schumpetera	263
Paradoksy idei reprezentacji, czyli problemy normatywnej teorii władzy reprezentacyjnej	274
 Bibliografia	 283